

Лекцыі і даклады для калгаснікаў

Многа дапамагае калгасу імя Сталіна Слабожына сельсавеце Вабруйскага раёна Каменская хата-чытальня. Яна шырока разгарнула работу сярод членаў сельсавета.

Камуністы і актыўны калгасны ў час уборкі ўраджайна сістэматычна выступалі перад калгаснікамі з лекцыямі і дакладамі на палітычны і сельскагаспадарчы тэмы.

Добры ўраджай ільну маркуе сабраць зьяно Людміла Пашкова і вёска Дзяднова. Людміла часта праводзіла гурткі ў сваім асянне аб вольцы перадавых ільноваў.

У вёсцы Дзяднова добры агітатар камсамолец Альберт Ліпч. Многа гурткаў працаў ён у брыгадзе. Сярод іх: «Намы задчы ў шостай п'яцігодцы», «Дагонім ЗША на вытворчасці мяса, малака і масла на душу насельніцтва».

Загалае хата-чытальня камсамолец Хведар Тоўціцаў. Ён згуртаваў вакол сабе значны актыв, які праводзіць шырокую прапаганду кнігі.

Іяпер у бібліятэцы стараляўца калгаснікаў 300 чытачоў, гэта стары, моладзь, сталыя калгаснікі. За апошні месяцы лік чытачоў бібліятэкі павялічыўся на 30 чалавек.

Загачык Каменскай хаты-чытальні Хв. Тоўціцаў (крайні злева) праглядае з наведвальнікамі свежыя газеты і часопісы.

Працуюць пры хата-чытальні гурткі мастацкай самадзейнасці, у якіх удзельнічае 50 чалавек: харавы, драматычны, музычны, сольныя спеваў і мастацкае слова. Гурткі кіруюць Хведар Тоўціцаў і настаўнік Ціхан Таўкач.

На раённым фестывалі моладзі ў гэтым годзе мастацкі калектыв Каменскай хата-чытальні ўзнагароджаны каштоўным падарункам, а многія яго ўдзельнікі атрымалі ганаровыя граматы.

У хата-чытальні ёсць агразаагурток, у якім вядзецца прапаганда сельскагаспадарчых ведаў, сабрана шмат спецыяльнай літаратуры, якая карыстаецца папулярнасцю сярод калгаснікаў.

А. ВІДЗІЧЭНКА, інструктар-метадист Вабруйскага раёна Дома культуры.

Яшчэ не ўсё зроблена

Мінула больш чатырох месяцаў з таго часу, як была апублікавана пастанова ЦК КПБ аб правядзенні агляду культурна-асветных устаноў рэспублікі ў гонар 40-годдзя Кастрычніка.

Аднак у Гомельскай вобласці ўся гэтая работа пущана на самацёк. Многія раённыя аддзелы культуры нават не склалі плана, у якім-бы было вызначана, што яны маркуюць зрабіць, каб палепшыць работу культурна-асветнаў.

У пераважнай большасці раёнаў камісіі па правядзенні агляду нават не распачылі работы, членны камісіі не замараваны за асобнымі культурна-асветнаў, ні разу не збіраліся на пасяджэнні. У гэтых адносінах прыклад усім паказала абласная камісія, якую ўзначальвае намеснік старшыні абласнага тав. Савета. Толькі выканкомы Брагінскага і Калінінкіўскага раённых Саветаў дэпутатаў працоўных выдзелілі спецыяльныя сродкі для праправаўлення лепшых клубаў, бібліятэк і хата-чытальняў.

Асабліва дрэнна рыхталіся да агляду ў Веткаўскім, Акцябрскім і Ельскім раёнах. І сёння большасць памышканяў культурна-асветнаў Веткаўскага раёна патрабуе значнага рамонту.

Сельскія ўстановы культуры не забяспечаны палівам. Вельмі занушчаны Свяцільніцкі Дом культуры, Стаўбунскі, Новаграмыцкі, Варфаламеўскі сельскія клубы.

У Хойніцкім раённым Доме культуры ўся культурна-асветная работа зведзена да платных танаў і дэманстрацый фільмаў. У многіх установах культуры Церахоўскага і Буда-Кашалёўскага раёнаў няма гуртковай мастацкай самадзейнасці.

Разка скарацілася чытанне лекцый у Парыжскім, Церахоўскім і Уваравіцкім раёнах. За першае паўгоддзе 1957 года ў культурна-асветнаў вобласці было прачытана дзесяць тысяч лекцый, гэта на пяць тысяч лекцый менш, чым у мінулы годзе.

Урадзе месці не надаюць належнай увагі будаўніцтву новых і добраўпарадкаванню існуючых культурна-асветнаў. Не адрамантаваны клуб сельсавета імя М. Горкага Кармянскага раёна.

Перадавыя бібліятэкі рэспублікі паставілі задачу — дабіцца таго, каб кожны калгаснік прычытаў за год 10—12 кніг. Між тым бібліятэчныя работнікі вобласці фактычна яшчэ як слух і не думалі, як арганізаваць гэтую высокародную справу.

Многія бібліятэкі вобласці, нягледзячы на тое, што маюць значную колькасць чытачоў, яшчэ не прыступілі да падворнага абходу. У бібліятэцы Стаўбунскага сельскага клуба Веткаўскага раёна налічваецца толькі 30 чытачоў, а ў Сталінскай хата-чытальні Уваравіцкага раёна — 75 чытачоў.

А. САСОНАУ, І. САХНІН, сельская сельская бібліятэка Ельскага раёна і інш.

Неадвальна працуюць Церахоўскай і Буда-Кашалёўскай раённыя бібліятэкі. Работнікі Церахоўскай раённай бібліятэкі не выладжаюць на месцы і не аказваюць метадычнай дапамогі сельскім бібліятэкарам.

Раённая бібліятэка нават не мае плана абслугоўвання сваіх чытачоў, не арганізавала ніводнай кніжнай перасоўкі. У большасці сельскіх бібліятэк Церахоўскага раёна разка скарацілася колькасць чытачоў у параўнанні з мінулымі годамі. Калі на 1 ліпеня 1956 г. у Браслаўскай сельскай бібліятэцы было 193 чытачы, з якіх 87 калгаснікаў, дык у гэтым годзе колькасць чытачоў скарацілася да 150 чалавек, з іх толькі 50 калгаснікаў.

Такое становішча па падрыхтоўцы да агляду культурна-асветнаў стварылася ў выніку таго, што многія аддзелы культуры гэтай справы фактычна не займаліся, а абласное ўпраўленне культуры не ўстанавіла належнага кантролю за іх дзейнасцю.

Абласное ўпраўленне культуры не вывучала і не распаўсюджвала вопыт лепшых культурна-асветнаў і раённых аддзелаў культуры, якія сур'ёзна і ўдумліва рыхталіся да агляду.

Ва ўсіх установах культуры гэтых раёнаў абноўлена наглядная агітацыя. У клубках, бібліятэках і хатах-чытальнях ёсць фотамантажы на тэмы: «40 год Советскай улады», «Гэтых дзён не зможнае слава», «В. І. Ленін — арганізатар і стваральнік Советскай дзяржавы», а таксама матэрыялы аб дасягненнях мясцовых калгаснаў.

Пры кожнай клубнай установе Добрушскага раёна працуюць гурткі мастацкай самадзейнасці. Да пачатку агляду культурна-асветнаў у харавых гуртках удзельнічала 270 чалавек, а іяпер іх больш 500 чалавек.

Значную работу сярод чытачоў праводзяць Добрушска, Уваравіцка, Явонска, Хойніцка, Рэчынска раённыя бібліятэкі. У Добрушскім раёне за апошні час у сельскіх бібліятэках створана 20 новых кніжных перасоўкаў, а колькасць чытачоў павялічылася на 1 300 чалавек.

Заслугоўвае ўвагі ініцыятыва Гомельскага раёнага аддзела культуры, які шмат увагі надаў арганізацыі агляду культурна-асветнаў у час уборачных работ. Пры сельскіх установах культуры створача 16 агітацыйна-мастацкіх брыгад.

Аддзелы культуры Гомельскай вобласці павінны былі арганізаваць справу так, каб у падрыхтоўцы да агляду і іяпер, у час яго правядзення, актывны ўдзел прымала шырокая грамадзкасць — камсамольскія і прафсаюныя арганізацыі, праўленні калгаснаў, культурна-асветныя камісіі Саветаў дэпутатаў працоўных.

Агляд культурна-асветнаў толькі пачаўся. Яшчэ ёсць час, каб да вялікага свята — 40-годдзя Кастрычніка — навесты ва ўсіх клубках, хатах-чытальнях і бібліятэках узорны парадка і дабіцца каронага палепшэння іх работ.

Г. САСОНАУ, І. САХНІН, сельская сельская бібліятэка Ельскага раёна і інш.

Вечарамі ў сельскім клубе

Глядзельная зала сельскага Дома культуры перапоўнена. На сучасна са старым большым членам КПСЗ 1917 года, бібліятэкарам кабінета палітсветы Ленінскага райкома партыі Іванам Васільевым Сляпнёвым сабралася больш 300 чалавек.

Затым выступаюць калгаснікі. Іны таксама дзяляцца сваімі ўспамінамі аб мінулым, даюць слова прадаваць ільну лепш.

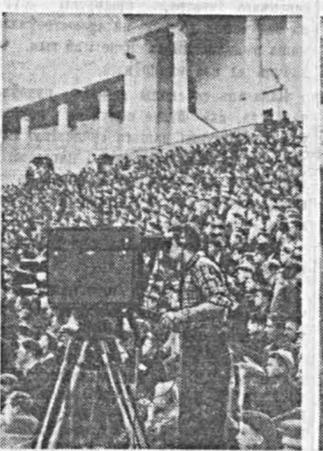
Добрая слава ідзе аб калектыве мастацкай самадзейнасці, які па праву лічыцца лепшым у раёне.

Самадзейны калектыв выступае не толькі перад членамі свайго сельсавета. Яго добра ведаюць і ў раённым цэнтры, і ў суседніх калгаснаў «Заранеты Ільча», «Перамога», імя Панамарова і іншых. З поспехам выступаюць салісты хору ўрач Валыяна Клевановіч і зянаваў Праскоўя Шкут.

Іяпер, у дні агляду культурна-асветнаў установаў рэспублікі, моладзь калгасна «40 год Кастрычніка» ільча больш актывна ўключылася ў культурна-асветную работу.

Па ініцыятыве культурна-асветнаў і першага студэнта гэтага года ў калгасе выходзіць штодзённая насьценная газета «За высокі ўраджай».

У. ЕФІМОВІЧ, Ленінскі раён, Брэсцкая вобласць.

Работнікі Мінскага тэлевізійнага цэнтра з дапамогай перасоўнай стаянкі «МТС» пачалі пробныя перадачы па тэлебачанню. На здымках: 1. Аператар тэлецэнтра В. Дземчанка вядзе перадачу. 2. У сям'і майстра вытворчага навучнага рамясна-кага вучылішча № 2 В. Міуцкага глядзяць перадачу са стаянкі «Дынамо».

ТЭАТР НА ВЕСЦЫ

Выступаць перад сельскім глядачом стала ўжо да нас традыцыяй, адным з адзначаных участкаў нашай творчай работы. Раней театры, у тым ліку і наш, асноўную увагу аддавалі абсалютна блізка да базы раённых цэнтрав.

Тое, што амаль усюды клубы не ўмяшчалі жадаючых глядзець пастаўкі — звычайнае з'ява. Калі даводзілася іграць на адкрытай пляцоўцы, тут прыступіла ільча раз да 1000—1500 чалавек.

Тое, што амаль усюды клубы не ўмяшчалі жадаючых глядзець пастаўкі — звычайнае з'ява. Калі даводзілася іграць на адкрытай пляцоўцы, тут прыступіла ільча раз да 1000—1500 чалавек.

Тое, што амаль усюды клубы не ўмяшчалі жадаючых глядзець пастаўкі — звычайнае з'ява. Калі даводзілася іграць на адкрытай пляцоўцы, тут прыступіла ільча раз да 1000—1500 чалавек.

Тое, што амаль усюды клубы не ўмяшчалі жадаючых глядзець пастаўкі — звычайнае з'ява. Калі даводзілася іграць на адкрытай пляцоўцы, тут прыступіла ільча раз да 1000—1500 чалавек.

Тое, што амаль усюды клубы не ўмяшчалі жадаючых глядзець пастаўкі — звычайнае з'ява. Калі даводзілася іграць на адкрытай пляцоўцы, тут прыступіла ільча раз да 1000—1500 чалавек.

Ужо ў працесе пастадкі і асабліва ў часе падрыхтоўкі да яе вывільвалі некаторыя надробкі ў складанні маршруту, не былі дастаўка паўна і грунтоўна ўлічаны стан дарог, асабліва і спінных пляцовак.

У калектыва ўжо боць пэўны вопыт. Станоўчыя і адмоўныя бакі гэтых шпэдыяк мы безумоўна ўлічым у будучым.

Пастадка, якая ў асноўным трапіла добра, не маглі быць аяльшчэўца без дапамогі з боку партыйных і советскіх арганізацый раёнаў, без зацікаўленасці кіраўнікоў калгаснаў.

Пастадка, якая ў асноўным трапіла добра, не маглі быць аяльшчэўца без дапамогі з боку партыйных і советскіх арганізацый раёнаў, без зацікаўленасці кіраўнікоў калгаснаў.

Пастадка, якая ў асноўным трапіла добра, не маглі быць аяльшчэўца без дапамогі з боку партыйных і советскіх арганізацый раёнаў, без зацікаўленасці кіраўнікоў калгаснаў.

Пастадка, якая ў асноўным трапіла добра, не маглі быць аяльшчэўца без дапамогі з боку партыйных і советскіх арганізацый раёнаў, без зацікаўленасці кіраўнікоў калгаснаў.

Пастадка, якая ў асноўным трапіла добра, не маглі быць аяльшчэўца без дапамогі з боку партыйных і советскіх арганізацый раёнаў, без зацікаўленасці кіраўнікоў калгаснаў.

Л. ВАЛЧЫЦКІ, дырэктар тэатра імя ЛКСМБ.

Работнікі Мінскага тэлевізійнага цэнтра з дапамогай перасоўнай стаянкі «МТС» пачалі пробныя перадачы па тэлебачанню. На здымках: 1. Аператар тэлецэнтра В. Дземчанка вядзе перадачу. 2. У сям'і майстра вытворчага навучнага рамясна-кага вучылішча № 2 В. Міуцкага глядзяць перадачу са стаянкі «Дынамо».

ЗДАБЫТКІ І ТРАДЫЦЫІ НАШАЯ ЛІТАРАТУРЫ

Думкі пра „Новую зямлю“

У дакастрычніцкі час шлях беларускай літаратуры да творчай сталасці праходзіў у нялёгкіх умовах. Яна ўвесь час павінна была сьведчаць сваё права на існаванне, гістарычнае права беларускага народа стварыць культуру на роднай мове.

Якраз у тым-жа годзе, калі Якуб Колас пачаў пісаць «Новую зямлю», у «Запісках савецка-западнага аддзялення Руескога географічнага общества» з'явіўся артыкул В. Стукаліча, прысвечаны вядомаму этнографу Н. Нікіфароўскаму.

У сваёй час, калі адзін з реакцыйных літаратараў заявіў у рускім часопісе аб тым, што беларускі народ мала здатны да культурнага развіцця, у асяродку беларускага народа выступіў Дабралюбаў — прадстаўнік прагрэсіўнай, рэвалюцыйнай Расіі.

Нельга зразумець ідэйнага зместу ні аднаго дакастрычніцкага твора беларускай літаратуры, калі не ўлічыць, у якой атмасферы зьдзяўжэў, кніжар, незалежна да іх справы прыходзіла творчы В. Дуніну-Марцінкевічу, Ф. Багушэвічу, Я. Купалу, Я. Коласу, М. Вагдановічу, З. Вядулю.

чэацца скрыта палеміка з тымі, хто не хацеў прызнаваць ні беларускага народа, ні яго мовы, ні літаратуры. Здавалася-б, вельмі далёкі ад гэтай палемікі М. Вагдановіч у сваіх творах па агітацыйных матывах ці ў творах аб каханні («Зорка Венеры»). А між тым у верхах гэтых усё палеміка, уключаючы і самую форму.

Аб сваёй зьяўнасці і сільнасці да гістарычнага прагрэсу працоўны беларускі народ не раз заяўляў, палымочы паўстанні супраць реакцыянераў — магнатаў і прагнішлага самаўладства. Сваю зьяўнасць да гістарычнага прагрэсу беларускі рабочы клас і сялянства паказалі ў рэвалюцыі 1905 года, якую ўзначаліў рускі пролетарыят.

Але іх пачынаў і сільнасці да гістарычнага прагрэсу працоўны беларускі народ не раз заяўляў, палымочы паўстанні супраць реакцыянераў — магнатаў і прагнішлага самаўладства. Сваю зьяўнасць да гістарычнага прагрэсу беларускі рабочы клас і сялянства паказалі ў рэвалюцыі 1905 года, якую ўзначаліў рускі пролетарыят.

Якія Купала і Якуб Колас найбольш поўна паведамілі свету, хто такі працоўны беларус, куды ідзе ён, што яе «на сваіх плячах», чаго ён хоча. Паэма-раман Якуба Коласа «Новая зямля» з'явілася зычліва-

педным мастацкім шэдэўрам, у якім паэт імкнуўся паказаць свету працоўнага беларуса ва ўсіх сферах яго сацыяльнага, матэрыяльнага і духоўнага жыцця. Соцыяльны імкненні дарэвалюцыйнага беларускага сялянства, пазія сельскай працы, запячатая нявысвешчана працоўнага беларуса да пана і побаў — сямейны быт, палымочы дзяцінства, беларускай прыроды і г. д. — такі шыракавы дыяназон ахопуе жыццё «Новай зямлі».

Мы падкрэсліваем шырыню ахопу жыцця ў «Новай зямлі», бо з самага пачатку, як толькі з'явіўся гэты твор, крытыка напала на згаданае прымаць «Новую зямлю» ва ўсім балянсе іх зместу і доўгі час спрабавала ўціснуць твор у вельмі бедную вульгарызатарскую схему.

Але іх пачынаў і сільнасці да гістарычнага прагрэсу працоўны беларускі народ не раз заяўляў, палымочы паўстанні супраць реакцыянераў — магнатаў і прагнішлага самаўладства. Сваю зьяўнасць да гістарычнага прагрэсу беларускі рабочы клас і сялянства паказалі ў рэвалюцыі 1905 года, якую ўзначаліў рускі пролетарыят.

Але іх пачынаў і сільнасці да гістарычнага прагрэсу працоўны беларускі народ не раз заяўляў, палымочы паўстанні супраць реакцыянераў — магнатаў і прагнішлага самаўладства. Сваю зьяўнасць да гістарычнага прагрэсу беларускі рабочы клас і сялянства паказалі ў рэвалюцыі 1905 года, якую ўзначаліў рускі пролетарыят.

Ідэйны змест і пафас «Новай зямлі» звычайна вызначаецца так: «Смерцю галоўнага героя пазымі Колас развенчае дробнабуржуазны ілюзіі сялянства, паказвае іх поўны крах». Але чамусьці лічыцца, што «равнавацца» дробнабуржуазны ілюзіі сялянства паэт можа толькі паказаным, што жыццё «перавыхавала» самога Міхала. І хоць у пазымі паказвае некалькіх герояў, які прывёў героя да адмаўлення ад моты ўсяго жыцця — ад мацярынага зямлі, а ёсць толькі трагічна нечаканасць — хвароба і смерць Міхала, тым не менш у большасці артыкулаў пра «Новую зямлю» менавіта працягвае тое-ж, што напісана і ў жанатэарыялах да сям'інага збору твораў Якуба Коласа, а менавіта: «Толькі перад смерцю Міхал пераконавацца ў тым, што шлях яго быў памылковы, што здабіць зямлю і волю можна, толькі перабудоваўшы жыццё нанова».

Выяда гэты нік не вынікае з усяго сюжэта пазымі, ён грунтоўна вылучае на адной фразе (прытым, даволі алегарычнай): «Бог не сузіў мне бачыць волю і кідаць сэрца ў свае роўні...»

Нельга, ігнаруючы менавіта ідэйна-эмацыянальны і псіхалагічны змест, хапіцца за перадэмарэтную фразу героя і будаваць на ёй «творчыя» выявы аб тым, што герой «сувердымі» і г. д. Бо, калі гаварыць нават аб гэтай фразе, то ў ёй чутца, што Міхал застаўся верным моты ўсяго жыцця свайго: «бачыць волю і кідаць сэрца ў свае роўні».

Ідэйны змест і пафас «Новай зямлі» звычайна вызначаецца так: «Смерцю галоўнага героя пазымі Колас развенчае дробнабуржуазны ілюзіі сялянства, паказвае іх поўны крах».

звалення». Асаблівы трагізм сітуацыі менавіта ў тым, што выключную палкасць свайго сэрца, вельдзэрную сілу жадання ўкладвае герой у міражную моты, і ў тым, што ён так і «згарэа», застаючыся верным сабе, верным свайго пераальнай моты. І няма ніякай патрэбы рабіць напакі, даказваць, што перад самай смерцю героя «заварыла», што ён у гэты момант «пераконавацца» і г. д. Памылковасць шляху героя ў «Новай зямлі» раскрываецца эмацыянальна, а не псіхалагічна, не праз усведамленне героем «памылковасці свайго шляху» і г. д., а праз трагізм чалавечка, які абраў гэты памылковы шлях.

Пазываючы трагізм жыццёвага шляху свайго героя, паэт разам з тым з усёй іячэрнасцю і сілай свайго таленту папытуе і мару Міхала аб зямлі, якая пазбавіць яго ад «спанскіх пут», і самую зямлю, і працоўнага чалавеча, які толькі і можа «прывесці не да ладу», «даць ёй выгляд». Скажаць аб гэтым крытыка наша ў поўны голас не раманца. Яна знаходзіць тут доўгі ход: аказваецца, зямля для Міхала — «столькі сродкаў» і ні ў якой ступені не мэта.

А між тым Якуб Колас не быў-бы вялікім рэалістам, калі-б, малочуць сельскагаспадарца XIX стагоддзя, ён прымусяў яго глядзець на зямлю выключна як на сродкаў вывалення ад панскага прыгнёту і не паказваў-бы, што ёсць сістэма поглядаў тэатра сельскагаспадарца на ішчасце, будучыню, на жыццё чалавеча, сам маральны кодэкс яго асноўнаўна на ўяўленні аб зямлі і працы на ёй, як аб нечым самым трымаўчым і галоўным. Зямля для такіх, як Міхал ні Антось, — не толькі «сродкаў», але і «матэрыя», «скарміліца», «святая святых» усёго, што ёсць у жыцці.

Як ні пажылая праца на чужой зямлі, якую, магчыма, заўтра прыдзецца пакінуць «чорту лісаму», і ўсё-ж Антось заўсёды ўсю душу ўкладвае ў сваю справу. Ён не працуе, а імішу правіць».

Вось як праходзіць малавяска: «Ну, прыгнем, хлопцы, каб зніваць! І пачы папоў ільну у дзела. Не малавяска, а буніў хоры! Зялёна-б, ільну вадзіць хворы! Бічы ільнуваць так рытмічна. Само гуляеце іх музычна. Снапы не ўжываць, скачуць самі і спылюць жыта над бачымі...»

Антось апошнімі словамі дае ранейшага гаспадарца зямлі, што запустіў зямлю, даў ёй «задзіранець».

Сам-жа ён «залежна і перапіваў ў зямлю ўкладваў свае ільны». І колькі пазымі бачыць Якуб Колас у гэтай блізкасці чалавеча да зямлі, у сьветагучанні чалавечка працы.

Міхал ідзе, і думкі холяць, і ў пункт адзін яны прыводзіць: «Каб як зямлі сабе прыбавць І службы гэтае не знаць».

І калі з вобразам Антося зьяўна тэма пазымі зямляробчай працы, пазымі працоўнага жыцця, то з вобразам Міхала — гэтая запячатая сялянская думка аб тым, каб не ведаць над сабой пана, «спанскіх пут», Аднак разрываць гэтыя дзве ідэйна-эмацыянальныя пазымі «Новай зямлі» нельга. Сьведчаць, што для Міхала зямля — толькі «сродкаў» і не адчуваць, што і яго мары аб зямлі асветлены пазымі сялянскай працы, значыць вельмі зблыдаць і вобраз Міхала і змест усёго твора.

У чым-жа справа, чаму і ў імя якой логікі змест твора ў нас заведана зблыдаецца? Атрымалася так, што крытыка наша ўслед за тымі, з кім яна сёння не згаджаецца, услед за крытыкай 20-х — пачатку 30-х гг. недастатковую ўвагу звяртае на тое, у якіх канкрэтных гістарычных умовах стваралася «Новая зямля» і што ў тых умовах азначала палымочы сялянскай мары аб зямлі. Палымочычы на гэтыя пытанні без усяляка гістарычна, некаторыя крытыкі 20-х — пачатку 30-х гг. бачылі ў мары Міхала аб уласнай зямлі пераключку ў «экулічнай настрой» і які пераключалі калгаснаму будаўніцтву. Палымочычы з гэтым прыміўчым поглядам на твор аб дарэвалюцыйным жыцці сялянства, мы чэста хапімае за асобныя радкі з пазымі «На новы лад, каб жыць

Фотарэкада БЭЛТА.

Манаграфія пра выдатнага артыста

Вельмі мала ў нас напісана грунтоўных работ аб беларускіх майстрах сцэны. Але і тое, што ўбачыла свет, не заўсёды глыбока раскрылае сутнасць творчага метадз выдатных актёраў, іх багаты жыццёвы і сцэнічны шлях. Вялікая патраба адчуваецца ў цікавых, напісаных добрай літаратурнай мовай і адрасаваных шырокаму колу чытачоў кнігах аб створаных беларускіх актёрах, жыццё і творчасць якіх і сёння можа быць прыкладам для малодшых пакаленняў.

Не так даўно выйшла з друку манаграфія А. Ескава «Уладзімір Крыловіч».

Уладзімір Мікалаевіч Крыловіч — выдатным беларускім актёрам, надзвычай удумлівым і патрабавальным мастаком, пятомным у творчых пошуках. Памяць аб ім як аб актёры велізнага дыяпазона, які валодаў выключным сцэнічным тэмпераментам, выдатным майстэрствам пераўвасаблення, жыццё ў калектыве тэатра імя Янкі Купалы. Гэта была надзвычай багатая і ў той жа час вольная натура, абавязую якой нельга было не паддацца. Гэта быў мастак народны ў поўным і самым лепшым сэнсе гэтага слова.

У першых раздзелках кнігі, дзе шырока выкарыстаны ўспаміны блізкіх Ул. Крыловіча людзей, — яго стрыечнага брата М. Крыловіча, мастака Ул. Кудрэвіча, артыста Ул. Гулянінкі (сабра актёра па драматычных гуртках), артыст паўстае ў жыццым асветленні. Гэтым спрыяе і сакавітая мова, якой напісана дадзеныя раздзелы, і сама манера апавядання — то вядзешца яна ад імя блізкага Крыловіча, то, быццам ад імя нейкага добрага знаёмага, проста чалавека. І тады перад чытачом чытача паўстаюць жывыя малюны дэспічэства будучага актёра, яго юнацтва, першыя аматарскія спробы. У гэтых раздзелках нібы прыдчымнаюцца дзверы ў сэрца будучага мастака, і мы заглядаем у самае запэўненае — яго наўмысліваю, поўную шуканняў душу, пачынаем разумець, што яго хваліла, радавала і засумявала, да чаго ён імкнуўся, аб чым марыў.

Але ў другой палавіне кніжкі, дзе актёр павінен быць паказаны яшчэ больш ярка і ўсебакова ў час станаўлення і росквіту яго творчай індывідуальнасці, гэтая сардэчная, жывая інтанацыя паступова губляецца. Пачынаюцца звычайны пераклад фактаў. Да таго ж у гэтых раздзелках аўтар адрывае мастака ад глеба, якая жыла ў яго творчасці, штурхала яго ад асродка актёраў БДТ-1 (тэатр імя Янкі Купалы), у якім ён праціў багатым творчым жыццём больш паўтара дзесятка год.

У кніжцы не знайшлося месца для ўспамінаў народнай артысткі БССР В. Пола, якая разам з Крыловічам і іншымі старошчыніцамі тэатра імя Я. Купалы стварала тое, што мы называем беларускім тэатрам. Больш таго, яе імя нават не названа ў пераліку імен актёраў тэатра, якім заканчваецца кніжка. Гэта шкада. Нам здаецца, што за кошт асобных падрабязнейшых звестак было б павялічылі лічб імя саўвядомых Крыловіча, яго саброр і вучняў. Калі-б аўтар выкарыстаў больш шырока ўспаміны сучаснікаў і блізкіх Крыловічу людзей у час яго работы ў БДТ-1 і менш чытаваў-бы, скажам, рэжысёрскія эксплікацыі (да таго ж, не заўсёды ўдалыя), кніга пмаг выйградала-б, і вобраз Крыловіча, безумоўна, набыў-бы яркія фарбы.

Крыловіч з'яўляўся душой БДТ-1. Аўтарытэт яго быў непакідаемым. Уплыў яго асобы велізна, асабліва на тэатральную моладзь. Але ў кніжцы не раскрыта яго роля выхавальца маладога пакалення, не высьветленыя ўплыў актёрскай індывідуальнасці Крыловіча на яго малодшых саброр на мастацтва. Таму словы аб «школе» Крыловіча нічым не пацверджаны. У заключным раздзеле аўтар імкнецца пера-

А. Ескава. Уладзімір Крыловіч. Дзяржаўнае выдавецтва БССР. Рэдактар Янка Скрыган.

даць сутнасць сістэмы Станіславаўскага, звязваючы гэта з творчай практыкай Крыловіча.

Характарызуючы творчасць рэжысёраў і драматургаў, аўтар не заўсёды аб'ектыўны. Так, Літвінава аўтар характарызуе як драматурга «футурыстычна-дакіданскага кірунку» (стар. 123), аб Палове гаворыць, што як практык-рэжысёр ён быў бездапаможным. І далей ідзе зусім нешта непраўмае: «Каб захаваць свае дакіданскія погляды на мастацтва, уладзімір і містыку (?), рэжысёр Папоў займаўся агульнымі эстэтычнымі тэарэтызаваннямі, станаў спектаклі, непатрэбны(?) нашаму глядачу» (стар. 86). Няма патрэбы абвінавачваць і Я. Мірону ў грахах фармалізму, таксама як і малюваць выключна чорнай фарбай дзейнасць Л. Літвінава, асобныя спектаклі якога трывала ўвайшлі ў рэпертуар тэатра і да гэтага часу не сыходзяць са сцэны («Паўлінка», «Прафесар Палежаеў», «Познія каханне», «Рамею і Ляўбавіч», «Познія каханне», «Рамею і Ляўбавіч»).

У кніжцы шырока не раскрыты рост майстэрства Крыловіча ад адной ролі да другой, не вядзе, чым забягала яго як мастака кожная новая работа. Большым выразнае ўважэнне атрымліваецца толькі аб выкананні артыстам ролі Мароза («Гута» Р. Кобца) і Чужакова («Мост» Я. Рамановіча).

Замат аддзена аўтарам увагі літаратурнаму аналізу ролі ў п'есе. Багата цитуюцца літаратурныя матэрыялы, а вось як актёр даносіць яе да глядача, якія срокамі сцэнічнага выяўлення карыстаецца, — гэта занядбана.

Прыкладам можа з'явіцца разгляд лепшай ролі, сыгранай Крыловічам, — вобраз прафесара Чадава ў спектаклі «Жыццё кліча» на п'есе Біль-Беларускага.

Дзе старонкі займае чытата з артыкула рэжысёра Л. Рахленкі аб сваёй пастаноўцы. Затым радкую паць аўтарскага тэксту аб назве п'есы і Чадава: «Націхне вобраз Чадава стварыў Ул. Крыловіч... На гэтым вобразе і на трактоўцы яго актёраў мы хочам спыніцца больш падрабязна» (стар. 145). Праўда, падрабязна перадаецца змест п'есы, багата насчынены цытатамі з ролі Чадава. Аб трактоўцы-ж вобраза Крыловічам нічога няма. Ёсць уражанні аўтара ад ігры актёра: «Нельга было без захаплення глядзець на націхны твар прафесара, не павяжаць яго сімвалі» (стар. 146). Вось і ўсё. Гэтыя самыя словы можна пераадрасаваць і прафесару Палежаеўу, абы толькі быў прафесар, сымб і з націхнёным тварам. Што-ж учытаў аўтар імяна ад Крыловіча ў гэтым вобразе? Аказвае няма. Зноў чытаць з ролі, звязаны адным-дзвума аўтарскімі сказамі, якія тлумачыць вобраз з п'есы, але нічога не гаворыць аб тым, што сабою ўяўляў Чадава-Крыловіч. Зноў агульны сказ: «Крыловічам ролі Чадава была сыграная надзвычай выразна, ярка, запамінальная» (стар. 148). Далей ідуць разважанні аб рэжысёру Л. Рахленку — на дадзены старонку. Але вась, нарэшце, здаецца, пачынаецца-такі размова аб творчасці актёра. Ныцтум цяжкам: «Рэжысёр Рахленку было цікава працаваць з Крыловічам, бо ў ім ён бачыў сапраўднага творцу. Уладзімір Мікалаевіч ніколі не прыходзіў на рэпетыцыю без таго, каб не прынесці з сабой якіх-небудзь новых матэрыялаў з сваіх уласных наіраўняў. Гэтым ён забягачуў свай вобраз (?). Вобраз Чадава з'явіўся зноў адной значнай удачай, як яго асабісты, так і пастаноўчы і тэатра ў цэлым» (стар. 148—150). Зноў фразы, якія можна ўстаўціць у любую манаграфію аб кожным больш-менш значным актёра. А што-ж Чадава-Крыловіч? На гэтым крокка? Не. Яшчэ са дзве чытаты з газет таго часу.

Імкненне «з'явілічска» Крыловіча прыводзіць часам аўтара да заадабання ролі іншых выдатных актёраў тэатра і іх работы. Асабліва гэта прыкметна, калі чытаеш аб пастаноўцы камедыі Мальера «Меншчын і дваранства». Называючы спектакль

казачь аб тым, як учора праходзіла снадзенне ў бас дома, што гаварылася і што пікавае было за сталом, затое вы на ўсё жыццё запамінеце, як снадзла сямя Міхала: як налівала маці вяршачку і як на яе «спадгатаўдалі ўжо атаку», — на гэта хлопцы былі хваты, — тыя-ж хлопцы (а іх — быццам «спалко» на таку) «аладкі кроілі ў квадраты (хоць геометрыі не зналі), запаміналі вам і спрэчка Міхала з братам, — кожны з якіх паважав другога за прапоўную цагавітасць:

А палпадала там скварка,
Была між імі чучь не сварка:
— Бары, Антося! — Я намакаўся,
Бары, брат, ты: ты больш жагався,
І спрэчку тым яны канчалі,
Што гэту скварку разразалі.

Захоплены магутным лірычным пацучэннем, з якога барэ пачатак п'есы, гэтая бытавая знічкая пільны ўсё ўмяшчаюцца і папярэацца. І вась ужо яна, бытавая пільны апавядання, убірае ў сабе і лірыку, і філасофскую думку, і промень аўтарскай усмешкі.

У гамбі дэара стаяла хата
І выгладзіла зухватая
Паміж залупчанай будовы,
Як-бы пільнячыя засячкі,
Што ў дзень свята каля касцёла,
Чучь-чучь падняўшы край падола,
Так важна ходзіць з парасонам,
Спаднічэй верціць, як агном,
З даражак пьл, пясоч зганяе
І ў вочы хлопцам заглядае.

Рэчышча лірычнага роздуму, лірычнага пацучэння настолькі папярэацца, пацучыная пільны станаюцца такой моцнай, што цяпер усё-абыв толькі папала ў гэтую пільны — панясецца наперад, захопленая магутным разлівам паэтычнай думкі. І вась ужо не толькі хвалі і проміні сонца на іх, але і каменні, вывернутыя з кар'ерам неманькіса дубы яносе, цягне за сабой магучыя рака, што пачалася з крынічкі. Здаецца, няма ў жыцці нічога, што не стала-б павяліч, будучы захопленым у пільны аўтарскага пацучэння: самая буднічная справа ператвараецца ў «золата павізі».

Якой паэзіяй дзяцінства вее ад самых празвітных рачуў, калі аб іх бярэцца апавядаць Якуб Колас! Здаецца, што можа быць пацучыная ў снадзінні? Але вась працягвае вы раздзел «За сталом», і хоць, магчыма, вы не зможаце нічога рас-

казаць аб тым, як учора праходзіла снадзенне ў бас дома, што гаварылася і што пікавае было за сталом, затое вы на ўсё жыццё запамінеце, як снадзла сямя Міхала: як налівала маці вяршачку і як на яе «спадгатаўдалі ўжо атаку», — на гэта хлопцы былі хваты, — тыя-ж хлопцы (а іх — быццам «спалко» на таку) «аладкі кроілі ў квадраты (хоць геометрыі не зналі), запаміналі вам і спрэчка Міхала з братам, — кожны з якіх паважав другога за прапоўную цагавітасць:

А палпадала там скварка,
Была між імі чучь не сварка:
— Бары, Антося! — Я намакаўся,
Бары, брат, ты: ты больш жагався,
І спрэчку тым яны канчалі,
Што гэту скварку разразалі.

фармалістычным. А Ескаваў сцвярджае, што «Рэалістычная камедыя была зведзена да гратэска і штуркаства» (стар. 75) і адзінае, што задавальняла глядача, была роля Муфці ў выкананні Крыловіча. «Але ўдача аднаго актёра ніяк не магла выраставаць усяго загнаннага фармалістычнага спэктакла» (стар. 76). Аўтар, такім чынам, лічыць, што ні Г. Грыгоніс (Журдан), ні К. Міронава (пані Журдан), ні Ул. Уладзімірэвіч (Кафель), ні Л. Ражэцкая і іншыя не дабіліся ўдачы. На самай справе актёры стварылі рэалістычныя вобразы, і спектакль імяна таму карыстаўся поспехам.

Нямала ў кніжцы недакладнасцей і памылак, нават хрэналагічных. Так, аўтар называе год (1906), калі банька прывезла малага Уладзіка ў Мінск і адваў вучыцца ў Мінскае гарадское вучылішча з чатырохгодковым тэрмінам навування. Ужо тут, піша аўтар, Крыловіч «спрымае ўдзел у мастацкай самадзейнасці... выконвае ролі Мітрафанушкі ў спектаклі «Недарэа» на выпускным вечары ў школе» (стар. 10). Але гэты факт, як сведчыць аўтар у складзеным ім і змешчаным у кніжцы дадатку «Асноўныя даты жыцця і творчасці Ул. Крыловіча», адбыўся... у 1914 г.

Аўтар піша, што гурток самаадукацыі ў тэатры быў створаны па ініцыятыве Крыловіча. А вась як аб гэтым расказвае Я. Рамановіч, на вачах якога прайшла ўся гісторыя тэатра: «Самым гарачым энтузістам гэтай справы быў Барыс Платонаў. Вядучыя актёры... ўбачыўшы, што справа пастаўлена сур'ёзна, паступова пачалі далучацца да маладыка. Адным з першых далучыўся Крыловіч».

Трэба зрабіць некалькі заўваг і аб раздзеланні кніжкі. Яна адрэагавана неадзакітна старанна. Першы раздзел, у якім апавядаецца аб маленстве і юнацтве Крыловіча, напісаны жыва, добрай мовай. Але раздзелы, у якіх зраканьне спейшыка тэатральнага мастацтва, робяцца тэарэтычнымі вывады і абгульняюць, маюць пмаг моўны і стылістычныя адрэахы: «Разам з дэмакратычнымі прынцыпамі сцэнічнага мастацтва Крыловічам былі завосены і некаторыя адмоўныя бакі сцэнічных штампаў, іжывага рамантызма, штучнага пафасу» (стар. 28). Нямаць спэцічныя штампы, іжывы рамантызм і штучны пафас маюць і станаючыя бакі? Або: «Паслабленне асабістых узаемаадносін паміж Штурвавым і Еленай зрабіла п'есу (а значыць і спектакль) крыху схематычнай, не зусім праўдападобнай. Крыловіч стараўся трохі згладзіць гэтыя моманты, намагаючыся запомніць іх хвалюваннем, але ён не мог выправіць недахопаў драматурга» (стар. 109). «Паколькі падобныя спектаклі павярхоўна раскрылі жыццё, яны атрывалі творчую ўвагу артыстаў ад рэалісцістаў і накіроўвалі яе на эстэтычна самаабавявае асобныя дэталі тэатральнай прыгажосці» (стар. 77—78). «Можна сказаць, што клуб імя Леніна стаў пачаткам тэатральнай дзейнасці Ул. Крыловіча» (стар. 18). «... Крыловіч вымушаў быць глыбей раскрыць і больш удасканаліць распрацоўку камедыйнага элемента ролі» (стар. 32). «Не музыка, танец, спеў і жарт былі галоўнымі адзнакамі яго творчасці, а характар чалавека, яго жыццё і ўзаемаадносіны з персанажамі, якія ўдзельнічалі ў спектаклі» (стар. 37).

З кожным годам у нашай рэспубліцы ўсё больш і больш выдаецца кніг аб жыцці і творчай дзейнасці выдатных майстроў беларускага мастацтва. Гэта добра. Але, адзначаючы гэты колыхны рост, мы павіны звяртаць асабліваю ўвагу на іх якасць, на тое, наколькі поўна і глыбока яны адлюстроўваюць творчыя шляхі і пільны мастацкіх калектываў, так і павольных майстроў мастацтва, наколькі яны робяцца ўсё больш прафесіянальна дасканалымі. Крытыка недахопаў гэтых кніг (і, у прыватнасці, кнігі А. Ескава пра выдатнага артыста Уладзіміра Крыловіча толькі дапаможа больш пільнай і паспяховай рабоце нашых мастацтвазнаўцаў.

Тамара БУШКО.

Што іх гарнула, што туліла
І дзе было ім гэтак міла.
Даўно ўжо банька жыву думою
Развіцця ўласнаю зямлёю
І не належачы ні да кога,
Не знаць начальства ніякога.

Кожны па-свойму ўспрымае апавяданне Міхала пра «зямлю кала Зялёныя»: для жонкі Міхала асабліва цікава, што там грады добрыя «і надта родзіцца капусца», а ў Антося абуджаецца рыбак, бо там «рэчка ёсць, а рыбы, рыбы!»

Але калі для жонкі Міхала і для Антося гэта толькі дэталі і нерэальная мара, то Міхал увесь жыццё думкай пра тое, каб прыйсці да мэты, Міхал — натура дзейная, здаецца, у ім увесь час гарыць нейкі ўнутраны агонь, які час-ад-часу можа прарывацца сардэжным вокрыкам на дзіцяці, крывады на жонку.

Душоўны агонь гэты на ўсё сілу ўспыхвае, калі новыя людзі ні за што ні пра што пацаў ляць Міхала.

Такому чалавеку, як Міхал, асабліва цяжка быць беспраўным служкаў у пана: чалавек гарачы, натура актыўная, дзейная — ён павінен быць ледзь не парабкам у пана ляснічага, чалавек сумленнаму — яму трэба быць у асродку, дзе ўсё пабудавана на даносах і падкусах, чалавек працавіт — ён усяго сабе вымушаны ўкладваць у чужую, вялікую, пашкувую справу.

І таму для Міхала не верыць, што можна выбіцца з такога становішча, значыць не жапаць і само жыццё, сама служба раз-раз напамінаюць яму:

...яма, брат, ходу,
Хоць з моста кідаеш ты ў воду;
Няма зямлі сваё і хаты,
І мусіш гушча, як пракрыты.

Здарова, сумленная, такая багатая натура селяніна Міхала не можа мірыцца з такім уродлівымі формамі жыцця, у якія пастаўлены беззямельны селянін. Увесь змест «Новай зямлі» і накіраваны на тое, каб паказаць, раскрыць душоўнае багацце чалавечыя працы і тым самым спейраўці права гэтага чалавека на лёс лепшы, чым у Міхала і яго самі.

Кожнае багацце пастае перад чытачом душоўнае жыццё чалавечыя працы, тым больш выявіцца ўродлівасць тых

Пад гукі музыкі

Змерклася. Па няроўным бруку, які выдзе ад Нясвіжа да сельгасарцель «XX з'езд КПСС», імчыць невялікі аўтобус. Гэта брыгада артыстаў Беларускай дзяржаўнай філармоніі па асобнаму гоўванню калгасу Мінскай вобласці ў час уборкі ўраджаю спішаецца да сваіх сельскіх гледачоў.

Заскрыпелі тармазы, і аўтобус спыніўся ля прыгожага мураванага будынка, які яшчэ не зусім вызваліўся ад рыштываннаў і каля якога ішчэ ляжыць груды пэлы, гліны, дошак. Гэта калгасны клуб сельгасарцель «XX з'езд КПСС». І хоць ішчэ прадстаіць унутраныя аддзельчыныя работы, прасторная зала яго сёння надзвычай ажыўлена і перапоўнена. Больш 400 калгаснікаў пасля працоўнага дня сабраліся сюды, каб культурна праесці адпачынак.

...Старшыня калгаса тав. Шапіна і члены арцелі вітаюць сваіх гасцей. Арцельца Раіса Райская і Міхал Студзінскі аб'яўляюць аб пачатку астралянага канцэрта «Пад гукі музыкі». Адкрываецца заслона — і светлая, зыбная мелодыя рускай песні «Широка страна моя родная», якая выконваецца ансамблем народных інструментаў, напавінае залу. Затым ансамбль народных інструментаў выканаў «Фінал сімфан'еты» Чуркіна, «Туркы марш» Моцарта і ішч.

Карыстаўся поспехам усе выкананыя творы.

Задаволеныя канцэртнам, калгаснікі сардэчна дзякавалі артыстам за добрае выступленне і прасілі не забываць дарогу ў іх калгас.

З гэтай праграмай канцэрта брыгада артыстаў выступіла ў жыўні ў дзесяці калгасах Нясвіжскага раёна. Апроч таго, былі дзеянны канцэрты ў раённым Доме культуры.

У гэты гарачы час уборкі багата ўраджаю Беларускай філармоніі робіць дорную справу, арганізоўваючы культурны адпачынак працоўнай калгасных палёў.

Цяпер брыгада артыстаў Беларускай філармоніі выехала на гастролі ў калгасы Клецкага раёна Мінскай вобласці.

Л. КАЛЯЧОНАК.

У некалькі радкоў

Агітбрыгада Крыўскага раёнага Дома культуры арганізавала вялікі вечар моладзі ў калгасе «Зялёныя Ільчы». Для малых хлабяробоў была прычытана лекцыя «Малодзь у Кастрычніку», а затым быў дзеянны канцэрт.

Вось ужо некалькі год, як браты Літвінскі працуюць на адной кінопасароўцы ў Любаскіна раёне: Уладзімір — механікам, а Леанід — матарыстам. Яны паспяхова выканалі гадавое заданне і цяпер працуюць у лік 1958 г. Свае поспехі браты-кіно-механікі прывасячюць 40-годдзю Вялікага Кастрычніка.

А. ГОУХМАН.

У Дзяржаўным выдавецтве БССР выйшла на рускай мове новая кніга выбраных твораў Я. Коласа «Дзесяць». Тут змешчаны вядомыя хрэстаматыйныя вершы «Вясна», «Усход сонца», «Чыгунка», «Рэчка», «У школу», «Дуб», «Зіма», «На рэчцы зямоз», «Першы заробтак» і ішч. І ўрыўкі з п'есы «Сымон-музыка», «Новая зямля», любімыя творы юных чытачоў «Савос-распуснік», «Міхасёвы прыгоды».

Пераклады твораў Я. Коласа на рускую мову пэраў М. Ісакоўскага, С. Гаралезькага, П. Семініна, Б. Ірыніна, С. Родана, Н. Сідаранкі, К. Пітова, А. Шарпава, Н. Кісліка, Н. Гарулёва, Малочкі мастака С. Раманова.

На здымку: вокладка кнігі Я. Коласа «Дзесяць» і малюнк да твораў «Гусі», «Даяў» і «Міхасёвы прыгоды».

Часопісы ў верасні

«ПОЛЬІМЯ»

Часопіс працягвае друкаваць другую кніжку рамана М. Лынькова «Веканомныя дні». Гісторыка-рэвалюцыйную драму «Галоўная стаўка» змесьціў К. Губарэвіч.

У верасні адбудзецца тыдзень беларускай літаратуры на Украіне. У сувязі з гэтай падзейнай часопіс змяніць беларускіх чытачоў з твораў украінскіх пісьмennisкаў. Змешчаны ў нумары пераклады вершаў украінскіх паэтаў А. Пільсучы, О. Юшчанкі, Н. Ціхага, Б. Чалага, Д. Беласуса і апавядання Ю. Збаньскага з цыкла «Палескія былі» — «Кукарда на пудзіле» і «Гуска».

З вялікім імклем вершы выступае М. Лужанін, надрукавана апавяданне І. Дуброўскага «Скасаваны агрэх».

«На шляху служэння народу» — так называецца вялікі артыкул аб 40-гадовым шляху беларускай савецкай літаратуры, падрыхтаваны бюро секцыі крытыкі.

Змешчаны ў нумары ўспаміны М. Хведаравіча пра К. Чорнага, рэзніцы У. Юрвіча на абароні вершаў В. Спрычана і В. Матэвушана, рэзніцы А. Макаравіча на М. Матэвушана, рэзніцы А. Макаравіча на М. Барыска і В. Барыска пра Ф. Багушэвіча.

«БЕЛАРУСЬ»

Вераснёўскі нумар часопіса адкрываецца матэрыяламі, прывасячымі VI Сусветнаму фестывалю моладзі і студэнтаў у Маскве.

Набліжаецца слаўная гадавіна — 40-годдзе Кастрычніка. Гэтай вялікай падзеі прысвечаны нарысы А. Белашэва «Сяло на Мішчынне» і Б. Антонова «У бях за Кастрычнік», а таксама артыкул А. Хацкевіча пра гісторыка-рэвалюцыйнае мінулае Маладзечна.

У раздзеле «Героі Соцыялістычнай Працы — Кастрычніку» выступае В. Буцэвіч —

сы. Тыраж 10 тыс. экз., стар. 32. Цана 30 кап.

А. Голубева, Клаша Сапажкова. Пераклад І. Грамовіча. Тыраж 10 тыс. экз., стар. 120. Цана 2 руб. 80 кап.

Уладзімір Шахавец. Дзе апавесці. На рускай мове. Аўтарызаваны пераклад з беларускай мовы Б. Бур'яна і П. Кабарэўскага. Тыраж 50 тыс. экз., стар. 312. Цана 6 руб. 90 кап.

Джані Радары. Прыгоды Чыпаліна. Пераклад П. Руцка. Тыраж 10 тыс. экз., стар. 228. Цана 5 руб. 5 кап.

У кутку двара каля карыта Шыракі качкі-плюскаці; Ярчук зможым, лапаціць Спальнаваў паміж п'ятамі...

А каля кухні пад акном Сабакі граліся на сонцы — Таксама панаске паролы, І ім было жыццё, выгомы.

З кім-жа яшчэ параўнае селянін фанбарства явуча, лінівага тоўстага япрука, лайдаквагата сабаку, як не з панам!

Бо гэта ён, пан, панскі лад жыцця, засціп свет гером «Новай зямлі».

І, здаецца, ужо наблізілася яны да сваёй мэты — набыць зямлю і вырвацца з панскіх пут. Ужо і зямлю наглядзелі ў Халды і ў Вільню дзядзька з'ездзіў, па канцільянах пахадзіў. Аднак Антося ўсё больш і больш барэ роздум: грошы, заправажаныя потам, пільнуць, бо кожны пісарскі старшачка «ў твао сяржмную кішню спрытней, глыбей засунуць жменю».

Але ці ёсць, ці ёсць парука, Што будзе сэнс гэты мук! Ші дзесь зямля табе звабенне Ші злоса панскага насення?

Што датычыцца Міхала, дык ён стараўся на гэтым не вельмі спыніцца ў думках, баючыся, мабыць, безнадзейнасці. У яго стане, з яго натурай яму патрэбна абав

